

תרגילי חזרה לקראת המבחן המשווה בעברית:
מערכת הצורות בגזרות שלמים, מרובעים, חפ"ן, נפ"יו, נחי ל"י/ה ונחי ל"א

1. לפניכם רשימה של פעלים:
- מרובעים נפ"יו מרובעים חפ"ן שלמים נפ"יו חפ"ן חפ"ן שלמים
אִפְשְׁרוּ, אֹרִישׁ, מְטַלְטֶלֶת, לְהַשִּׁיג, מְתַמְשֶׁכֶת, מוֹבְלִים, תְּבַיֵּעַ, נָתַן, תּוֹבְעוֹת.
- א. מיינו את הפעלים לארבע קבוצות על פי הגזרה שאליה הם שייכים.
- ב. ציינו את הבניין של כל אחד מהפעלים.
- ג. לפניך משפט:
- "תִּקְצַר היריעה מלספר על מעלליו של אלכסנדר הגדול".
- צורת העבר של הפועל "תִּקְצַר" היא (-)
- (1) נִקְצַר (2) יִקְצַר (3) קִצְרָה (4) נִקְצְרָה
2. א. לפניכם שלושה משפטים (1)-(3), ובכל אחד מהם מילה מודגשת מהשורש בק"ר.
- (1) מְבַקְרֵי הספרות ציינו לשבח את הספר "רודף העפיפונים." חִלַּק דִּיבּוֹר: שם עצם
- (2) ילדים רבים מְבַקְרִים בשבוע הספר בחנויות הספרים. חִלַּק דִּיבּוֹר: פועל
- (3) כאשר קוראים מאמרים חשוב להקפיד על קריאה מְבַקְרֵת. חִלַּק דִּיבּוֹר: שם תואר
- ציינו על הקו משמאל לכל משפט את חלק הדיבור של המילה המודגשת:
- שם עצם, שם תואר או פועל.
- ב. ציינו שני שמות פעולה שונים מן השורש בק"ר בבניין פיעל.
- _____ בְּקִיר _____ בְּקִרָה _____
3. לפניכם שני משפטים, ובהם מופיע הפועל נִטְעַן.
- בדוח נִטְעַן כי הצעירים מאבדים עניין בספריות.
- בישיבה הקרובה נִטְעַן את טענותינו.
- א. הקף את התשובה הנכונה.
- (1) בשני המשפטים הפעלים באותו זמן ובאותו בניין.
- (2) בשני המשפטים שני הפעלים מופיעים באותו גוף.
- (3) בשני המשפטים הפעלים נגזרו מאותו שורש, אך הם בבניינים שונים.
- (4) בשני המשפטים הפעלים נגזרו מאותו שורש, והם מופיעים באותו בניין.
- ב. צורת ההווה של הפועל "נִטְעַן" מהמשפט הראשון היא (-)
- (1) טוֹעֵן (2) נִטְעַן (3) מְטַעֵן (4) נִטְעֵן

4. לפניך משפטים משלטים התלויים בספרייה, ובהם פעלים מודגשים.

— אל תִּפְטָט עם חבריך. *e-rie*: פִּטְפִּיט _____ *בני"ן*: פִּיעַל _____

— שָׁמַר על השקט. *e-rie*: שִׁמִּיר _____ *בני"ן*: קַל _____

— שָׁבוּ בשקט ואל תדברו בטלפון הנייד. *e-rie*: יִשִּׁיב _____ *בני"ן*: קַל _____

— הִקְפִּיד להחזיר את הספר למקומו. *e-rie*: קִפִּיד _____ *בני"ן*: הִפְעִיל _____

— הִכָּר את הארץ *e-rie*: נִכְ"ר _____ *בני"ן*: הִפְעִיל _____

א. ציין על הקו שליד כל משפט את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים.

ב. ציין את הפועל שהזמן / הדרך שלו שונה מן השאר. מהו זמנו?

הפועל היוצא דופן מבחינת הזמן / הדרך: תִּפְטָט _____ הזמן / הדרך שלו: עֵתִיד _____

ג. באילו פעלים חסרה אות שורש? ציין את אות השורש החסרה של כל אחד מהם.

_____ שבו – חסרה יו"ד   הכר – חסרה נו"ן

5. לפניך שני משפטים ובכל אחד מהם פועל מודגש.

— נִדְמָה להם שלא בלחן מדובר, אלא במילים.

— דוֹמָה שרק שירה המפורסם של נעמי שמר משמש סכר בפני שכחה מוחלטת.

א. מהו השורש המשותף לשני הפעלים המודגשים? דמ"י/ה _____

ב. מהו הבניין של כל אחד מהפעלים?

נִדְמָה _____ נִפְעַל _____ דוֹמָה _____ קַל _____

ג. מהי צורת העתיד של הפועל דוֹמָה?

(1) יִדְמָה   (2) יִדְמָה   (3) יִדְמָה   (4) תִּדְמָה

6. לפניך משפט: "מה רבים הם הַמְתַקְשִׁים בכך כיום."

מהי צורת העבר נסתר של הפועל הַמְתַקְשִׁים? הקף את התשובה הנכונה.

הַתְקַשָּׁה / הַתְקַשָּׁה

7. לפניך שבע קבוצות מילים (1) – (10).

הקף בכל קבוצה את המילה היוצאת דופן מבחינת השורש, וכתוב את השורש שלה על הקו

שמשמאל לכל קבוצה. כתוב את השורש המשותף לשאר המילים בקבוצה.

(1) הִבֵּט, מִבֵּט, בִּטוּי

e-rie הַמְתַקְשִׁים הַמְתַקְשִׁים הַמְתַקְשִׁים הַמְתַקְשִׁים הַמְתַקְשִׁים: בִּטְיָא _____ *e-rie* הַמְתַקְשִׁים הַמְתַקְשִׁים הַמְתַקְשִׁים הַמְתַקְשִׁים הַמְתַקְשִׁים: נִבִּיט _____

- (2) מתקשר, קשור, מתקשר
 ערש המילה היוצאת דופן: תקשייר – הערש המותץ לפני המילים האחרות: קשייר
- (3) מראה, המראה, מתראים
 ערש המילה היוצאת דופן: מריא – הערש המותץ לפני המילים האחרות: ראייה
- (4) ממחשב, מחשב, מתחשב
 ערש המילה היוצאת דופן: מחשייב – הערש המותץ לפני המילים האחרות: חשייב
- (5) מתנית, מתנה, התנה
 ערש המילה היוצאת דופן: נתינ – הערש המותץ לפני המילים האחרות: תנייה
- (6) מקשה, מקש, מקש
 ערש המילה היוצאת דופן: קשיייה – הערש המותץ לפני המילים האחרות: נקיש
- (7) הסתמו, סתום, סמנו
 ערש המילה היוצאת דופן: סתיימ – הערש המותץ לפני המילים האחרות: סמינ
- (8) מוחה, מחיה, חיים
 ערש המילה היוצאת דופן: מחייה – הערש המותץ לפני המילים האחרות: חייה

8. לפניך שתי קבוצות של שמות (1)-(2):

(1) פסלת, נשרת, נסרת, יכלת

השם היוצא דופן מבחינת שמעות המקף: יכולת

השמעות המותפת *seifet* השמות האחרים: פסולת ושירים

(2) משבר, מגבר, מכבש, מעדר

השם היוצא דופן מבחינת שמעות המקף: משבר

השמעות המותפת *seifet* השמות האחרים: כלים ומכשירים

א. ציין בכל קבוצה את השם היוצא דופן מבחינת משמעות המשקל.

ב. ציין בכל קבוצה את המשמעות המשותפת לשלושת השמות האחרים.

9. א. לפניך ארבעה שמות.

השוואה, הרפיה, המצאה, הרזיה

(1) ציין באותיות קט"ל את המשקל המשותף לארבעת השמות ואת משמעותו.

הַפֶּנֶה הַפֶּנֶה: הַקְּטָלָה מֵפֶנֶה הַפֶּנֶה: שְׁמוֹת פְּעוּלָה _____

(2) איזה שם יוצא דופן מבחינת הגזרה? מהי הגזרה שלו? מהי הגזרה המשותפת לשלושת השמות האחרים?

יוֹצֵא דוֹפֵן מֵבַחֲיַנַת הַגְּזֵרָה: הַמְצָאָה הַגְּזֵרָה הַפֶּנֶה: נְלִיָּא

הַגְּזֵרָה הַמְשׁוּתֶפֶת הַפֶּנֶה הַאֲחֵרִים: נְלִיָּיָה

ב. מיין את חמש המילים שלפניך לשתי קבוצות: מילים שבהן הנו"ן היא שורשית ומילים שבהן הנו"ן היא מוספית. בְּזִיוֹן, עֵשׂוֹן, נוֹסְעֵת, נוֹסֵד, גִּזְרֹן

נו"ן מוספית	נו"ן שורשית
ביזיון, נוסד, גזרן	עישון, נוסעת

10. לפניך שירו של פנחס לנדר "מלאו אסמינו בר".

מְלָאוּ אֶסְמִינוּ בַר וִיקְבְּנוּ יַיִן,
 בְּתִינוּ הוֹמִים, הוֹמִים מְתִינוּקוֹת
 וּבְהַמְתֵּנוּ פוֹרָה –
 מָה עוֹד תִּבְקְשִׁי מֵאַתָּנוּ מְכוֹרָה,
 וְאִין, וְאִין עֲדִין?

א. העתק מתוך השיר ארבעה פעלים שונים, וציין ליד כל אחד מהם את הבניין שלו.

_____ מלאו – קל, הוּמִים – קל, פוּרָה – קל, תִּבְקְשִׁי – פִּיעַל _____

ב. אילו שני פעלים שייכים לאותה הגזרה? מהי הגזרה שלהם?

_____ הוּמִים, פוּרָה – נְלִיָּיָה _____

ג. לשני הפעלים שצינת בסעיף 10 ב יש שתי צורות בינוני לנקבה. צורה אחת על דרך הגזרה (רק שני עיצורי שורש נהגים) וצורה נוספת שבה נהגים שלושת עיצורי השורש. כתוב בטבלה שלפניך את שתי הצורות של כל אחד מהפעלים.

צורה אחת לבינוני נקבה (על דרך הגזרה)	צורה שנייה לבינוני נקבה (שלושת עיצורי השורש נהגים)
הוּמָה	הוּמִיָּה
פוּרָה	פוּרִיָּה

ד. "מְכוֹרָה" היא כינוי בלשון השירה לארץ שבה האדם נולד.

(1) כתוב מילה נרדפת למילה זו מן השורש י-ל-ד. מולדת

(2) העתק מן השיר מילה אחרת מאותה הגזרה של המילה שכתבת בסעיף ד (1).

תינוקות

(3) כתוב שני שמות הפעולה מאותו השורש של המילה שציינת בסעיף ד (2) – האחד בבניין

קל והשני בבניין הפעיל. שם הפעולה בבניין קל: יִנְקָה

שם הפעולה בבניין הפעיל: יִנְקָה

ה. מהי צורת העתיד של "מְלָאוּ"? הקף את התשובה הנכונה.

(1) יְמַלְאוּ (2) יְמָלְאוּ (3) יְמָלְאוּ (4) יְתַמְלְאוּ

תרגול מתוך בחינת הבגרות, מועד חורף 2019

שאלה 11

א. (1) נתח כל אחד מן הפעלים שלפניך לשורש ולבניין.

נוֹכְחִים שורש יכ"ח בניין נפעל

נוֹכְחִים שורש נכ"ח בניין קל

(2) לפניך שני משפטים. שבץ בכל משפט את הפועל המתאים למשמעות המשפט מבין השניים:

נוֹכְחִים או נוֹכְחִים. שים לב: עליך להעתיק גם את הניקוד.

- לדעת פסיכולוגים ואנשי חינוך, הוריהם של מתבגרים צריכים להיות נוֹכְחִים בבית בשעות אחר הצוהריים ולפקח על פעולות ילדיהם.
- הורים רבים נוֹכְחִים לדעת כי ילדיהם עדיין זקוקים לפיקוח ולהכוונה.

ב. לפניך היגדים שהוצגו למשתתפים בסקר שמטרתו לבדוק את מידת התמכרותם לטלפון החכם.

- ההתעסקות בִּטְלֶפֶן הַחֶכֶם שְׁלִי תוֹפֶסֶת חֶלֶק חָשׁוּב בְּחַיֵּי.
- אֲנִי חוֹשֵׁב עַל הַטְלֶפֶן הַחֶכֶם שְׁלִי גַם כְּשֶׁהוּא אֵינֹו בְּהַשָּׁג יָדִי.
- קִשָּׁה לִי לְהַפְנֵעַ מִן הַשְּׂמוּשׁ בִּטְלֶפֶן הַחֶכֶם גַּם בְּזִמּוֹן הַרְצָאָה.

(1) הקף בהיגדים ארבעה שמות הנוטים במשקלי שמות הפעולה.

(2) מבין השמות שהקפת, העתק שניים השייכים לאותו הבניין.

_____ הישג (הפעיל) _____ הרצאה (הפעיל)

(3) ציין את השורש של כל אחד מן השמות שהעתקת בסעיף ב (2).

_____ הישג – נש"ג _____ הרצאה – רצ"י/ה

תרגול בצקבות הבחינה – משקלי השמות

👉 כתבו באותיות קט"ל את המשקלים של השמות להלן. זכרו! את משקלי השמות יש לכתוב על דרך היחיד נפרד. שמות פעולה יש לכתוב תמיד על דרך השלמים.

_____	אָקטָה	_____	תְּלַקִּיטִים	_____	תְּקִיטִיל	_____	רְקִדְנִיּוֹת	_____	קִטְלוֹ
_____	מְרַק עוֹף	_____	בְּרוּרִים	_____	קִטוּל	_____	תְּרִדְמַת חוּרֵף	_____	תְּקִטָּה
_____	רְשִׁיּוֹן נְהִיגָה	_____	רְבֻבּוֹת	_____	קִטְלָת	_____	זְמֶרֶת	_____	קִטְל
_____	זְכָרוֹנוֹת	_____	אֶלְמִים	_____	קִטְל	_____	לְמוּדֵי עֵרֶב	_____	קִטוּל
_____	פְּתָרוֹן הַבַּעִיָּה	_____	יְדִידִים	_____	קִטִּיל	_____	הַחֲגִים קֶרְבִּים	_____	קִטְל
_____							כְּלָפָה	_____	קִטְלָה

בהצלחה!